

Věmec vítězství jiného druhu

Úvodní slova dnešní liturgie mluví o věnci vítězství. Při pohledu na Štěpánovu smrt by se však mohlo zdát, že o žádné vítězství nejde. Je vyhnán za město, kamenován, umlčen násilím. Z lidského hlediska selhání, porážka, konec. Právě zde se ale ukazuje, že evangelium používá jiná měřítko než běžná logika úspěchu.

Štěpán nezmátl nad svými protivníky. Neumlčel je, nepřesvědčil, nezachránil si život. Přesto je nazván vítězem. Proč? Protože se nenechal přetvořit nenávistí, která proti němu stála. Zůstal svobodný i v okamžiku, kdy mu byla vzata veškerá vnější svoboda. Jeho vítězství spočívá v tom, že se nenechal vtáhnout do logiky násilí a odplaty.

Klíčový moment přichází v jeho posledních slovech. Neprosí o pomstu, ale o odpuštění. Neuzavírá se do hořkosti, ale odevzdává svůj život Bohu. To je věmec vítězství, o kterém mluví liturgie – vítězství nad strachem, nad nenávistí, nad pokušením odpovědět zlem na zlo.

Evangelium tento postoj neidealizuje. Ježíš otevřeně říká, že víra může vést ke konfliktům, odmítnutí i nenávisti. Neslibuje snadnou cestu, ale vytrvalost. „Kdo vytrvá až do konce, bude spasen.“ Vytrvat zde neznamená tvrdohlavě obstát za každou cenu, ale zůstat věrný tomu, co dává životu smysl, i když se okolnosti vyvíjejí proti nám.

Štěpán je svědkem takové vytrvalosti. Jeho pohled k otevřenému nebi není únikem z reality, ale potvrzením, že lidský život nekončí u posledního kamene. Smysl, pro který žil, není zrušen ani násilnou smrtí.

Dnešní svátek nás tak zve k přehodnocení toho, co považujeme za vítězství. Nejde o to obstát silou, ale neztratit lidskost. Nejde o to umlčet druhé, ale nezradit pravdu. Právě v tom spočívá věmec vítězství, který Štěpán získal – a který zůstává výzvou i pro nás.

A právě tady se dnešní svědectví svatého Štěpána přirozeně dotýká Vánoc. V Betlémě přichází Bůh do světa bez ochrany, bez moci, odkázaný na lidské přijetí. A Štěpán o několik kapitol dál v dějinách církve stojí před stejnou volbou: odpovědět na odmítnutí násilím, nebo zůstat věrný logice Boží blízkosti, která se dává, a neprosazuje.

Vánoční dítě i ukamenovaný mučedník tak ukazují tutéž pravdu: Bůh nevíťezí silou, ale věrností. Věmec vítězství, o kterém mluví liturgie, není odměnou za úspěch, ale potvrzením života, který se nenechal přetvořit strachem a nenávistí. Štěpán nevidí otevřená nebesa proto, že by unikl bolesti, ale proto, že zůstal v téže linii, v níž Bůh vstoupil do lidských dějin o Vánocích.

Slavit Vánoce po Štěpánově způsobu tedy neznamená chránit si klid za každou cenu, ale učit se důvěře tam, kde svět nabízí spíše obranu a tvrdost. V tom spočívá i výzva dnešního dne: přijmout křehkost jako cestu, nikoli jako slabost – a právě v ní objevit ono tiché vítězství, které evangelium nazývá spásou.